

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

V. Expenditur excommunicatio 4. aduersus surripientes naufragantum
bona.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

Solent Doctores in praesenti disputare de remigantibus, seu infirmis his Pyratibus, an excommunicationem incurrant; Communis resolutio est ea per se ligari: excusari tamen si absque gravi corporis periculo, & iactura eam cooperationem omittit non possunt. Nam esse spectato iure naturae obligati aliquando sint ab ea cooperatione abstinere, etiam cum gravi corporis iactura, & vitae periculo; attamen non est credendum velle Pontificem suis legibus, & censuris ad eam cessationem praestandam obligare, sicuti tradit Nauarr. in capitulo quorundam de Iudeis, notab. 11. num. 18. & in manuali, cap. 27. num. 63. Tolet. in expost. bulla coena §. 5. in fine. Sayrus lib. 3. de iustis casuum conscient. cap. 7. in fine. Suar. disp. 2. 1. sect. 2. numero 26. Bonacina tit. 3. de censur. disputat. 1. quaest. 4. p. 1. num. 18.

PUNCTUM V.

Expenditur excommunicatio quarta aduersus surripientes naufragantium bona.

1. Adiacitur Textus Bullae, & referuntur alij ex iure, ubi haec excommunicatio fertur.
2. Qua sit materia huius excommunicationis.
3. Qualiter surreptio sine clandestina, siue manifesta, impetu, & vi iactata huic excommunicationi subiicitur.
4. Qua quantitas necessario surripienda sit ad hanc censuram incurrendam.
5. Debet esse surreptio in mari contingens, aut in eius litore.
6. Bona surripienda iactata esse debent in mare, vel in litore.
7. Item debent esse iactata intentione ea recuperandi.
8. Item debent esse bona Catholicorum.
9. Personae in quas excommunicatio fertur sunt omnes, & singuli cuiuscunque qualitatis existant praedictam surreptionem committentes.
10. Examinantur, an auxiliantes, vel consulentes huic sint excommunicationi subiecti.
11. Probabilior mihi videtur sententia negans.
12. Derogant Pontifex qualibet privilegia, & consuetudines in contrarium. Et qualiter hoc intelligendum sit.

Quand excommunicat Pontifex, & anathematizat omnes, & singulos qui Christianorum quorundamque nauibus tempestate, seu in transfuersum, vt dici solet iactatis, vel quoquo modo naufragium passis sine in ipsis nauibus, siue ex eisdem ciecta mari, vel in litore inuenta cuiuscunque generis bona tam in postis Thyreni, & Adriatici, quam in caeteris cuiuscunque maris regionibus, & littoribus surripuerint, ita vt neque ob quocunque priuilegium, consuetudinem, aut longissimam etiam immemorabilem temporis possessionem, seu alium quemcunque praetextum excusari possunt. Huic excommunicationi alia similis excommunicatio lata est in cap. excommunicationi de Raptorib. esto reseruat non sit, ad quam incurrendam requiritur, vt non solum Christianos naufragium patientes damnata cupiditate spoliare rebus suis, sed cum possint, & debeant restituere, eis ablata non reddiderint. Vnde haec excommunicatio ob receptionem, & retentionem iniustam incurritur. Vt notauit Panormit. ibi; & excommunicatio bullae ob solam iniustam acceptationem contrahitur. Ex quo videtur inferri surripientem haec bona, & ex alia parte non restituentem, cum possit, duplici excommunicatione innodari, alia bullae Coena ob receptionem, alia cap. excommunicationi, De Raptorib. ob retentionem, seu non restitutionem; quia videtur actus omnino distincti. Vt docuit Suar. disp. 21. sect. 2. numero 30. Filliucius tract. 16. cap. 4. num. 99. Duard. lib. 2. cap. 4. quaest. 2. num. 10. Bonac. t. 3. de censur. in particul. disputat. 1. q. 5. punct. 2. numero 5. Alij tamen non improbabiler existimant sic surripientem, & retinentem vnicam tantum excommunicationem Bullae innodari; quia retentio non videtur esse distinctum peccatum a surreptione, sed idem continuatum; est enim surreptio prima continuata; at quando peccatum diuersum non est, tamen diuersis legibus prohibetur non duplici censura, sed vnica afficitur. Sed dicendum est retentionem esse surreptionem continuatam. Sed quia haec continuatio a prima surreptione moraliter distinguitur, ea de causa noua excommunicatione affici potest.

Materia excommunicationis Bullae est surreptio peccaminosa, hoc est animo retinendi, seu consumendi praedicta bona: nam si animo querendi dominum, illique reddendi accipias, & interim rebus acceptis vtaris, quin impotens reddaris ad satisfaciendum vero domino comparanti nullam excommunicationem incurris, quia illa non est surreptio, sed iusta, & licita acceptio. Vt tradit Caietan. verbo Excommunicatio cap. 2. Nauarr. cap. 27. num. 118. Sayr. lib. 3. thesauri casuum conscient. cap. 8. num. 4. Bonac. t. 3. de censur. in particul. disputat. 1. q. 5. punct. 2. numero 5. Quod si postmodum voluntatem mu-

tes, nolisque verum dominum querere, illique bona restituere cum possis, incidis adiuus in excommunicationem latam in cap. excommunicationi, de Raptorib. Vt notauit Bonacina supra, quia vere surripis bona naufragantium, neque ea restituis cum possis. Quinimo existimo te excommunicatione Bullae innodari; quia ab eo puncto quo voluntatem restituendi mutas, acceptio illorum bonorum iniusta esse censetur: acceptio autem iniusta surreptio est, cui bulla excommunicationem imponit. Ergo.

Nomine surreptionis etsi proprie clandestina iniusta acceptio intelligatur, leg. qui naufrag. ff. de incendio, ruina, & naufragio. Et notauit Ambros. Calepin. verbo surripere: attamen in praesenti qualibet iniusta suscepcio siue clandestina, siue manifesta impetu, & vi iactata comprehenditur. Vt notauit Duard. lib. 2. in expost. huius censura, q. 16. num. 4. Bonac. t. 3. de censur. disp. 1. q. 5. punct. 1. num. 1. quia haec excommunicatio non tam ob modum furti, quam ob iurum, & acceptationem iniustam vitandam statuitur.

Neque ex eo quod surreptio bonorum naufragantium peccatum mortale constituit, censeri debet sufficiens ad censuram incurrendam. Nam excommunicatio vt potest poena grauissima non ob quodlibet furtum mortale imponitur, sed ob furtum magni momenti, & rei non vulgaris. Vt colligitur ex Conc. Trident. sess. 25. cap. 3. de reformat. Quapropter si surreptio quantitatem duorum aureorum non excedat, non videtur ex intentione Pontificis excommunicatione affici. Vt docuit Sayrus lib. 1. de censur. cap. 9. num. 33. Quaranta, verbo bona naufragantium, Bonac. t. 3. de censur. disputat. 1. quaest. 5. punct. 4. numero 3.

Neque item surreptio praedictam quantitatem grauem attingens hac excommunicatione Bullae punitur, nisi contingat in mari, aut eius litore. Quare si extra mare, vel eius litus bona naufragantium surripias ab excommunicatione Bullae immunis es, non tamen ab excommunicatione lata in cap. excommunicationi, De Raptorib. Vt notauit Duardus lib. 2. in canonic. 4. quaest. 8. Filliucius tract. 16. cap. 5. num. 97. Reginald. lib. 9. numero 270. Bonac. t. 3. de censur. disp. 1. quaest. 5. punct. 2. numero 7.

Bona vero surripienda iactata esse debent occasione naufragij in mare, vel in litus. Nam si ante naufragium ea surripias in hanc excommunicationem non incidis; quia non surripis bona naufragium passis, vt ita praedicta clausula exprimitur. Quod addeo verum existimo, vt etiam si imminente tempestate, naufragijque periculo bona in mare iactentur, eaque ibi iactata, vel in nauis posita surripias ab hac excommunicatione immunis sis; quia non verificatur te bona illa surripere a naufragium passis, sed a passis naufragij periculum, quod diuersum est. Atque ita docent Hugolin. in explicat. huius clausulae cap. 4. §. 2. vers. 2. Duardus in praesenti. q. 7. num. 1. Reginald. lib. 9. praxi. num. 273. Grassi. 1. p. decisio. lib. 4. ca. 8. num. 62. Bonac. t. 3. de censur. disp. 1. quaest. 5. punct. 2. num. 6. Quod si post surreptionem illorum bonorum tempestate imminentes, naufragij periculo tempestas succedat, nauisque naufragium patiat, credo te in hanc excommunicationem incidere, si ea bona accepta retineas intentione vero domino non reddendi, quia ea retentio est simul iniqua acceptio bonorum, seu naufragium patientium, quae est materia huius excommunicationis. Naufragium vero siue contingit ex vetustate nauis, siue scopuli offensione, siue ex ventorum vehementia, siue ex inimicorum bello parum refert; nam ex quocunque capite nauis dirupta sit, mercisque iactentur verum naufragium est, & hac excommunicatione punitur, vt constat ex illis verbis generalibus Pontificis. Quoquo modo naufragium passis.

Solent autem aliquando occasione tempestatis, & naufragij bona absque intentione recuperationis proijci, & tunc illorum surreptio iniqua non esset, nec excommunicationi subiecta; vt potest quae non esset aduersus vllum dominum, cum antiquus illorum dominus dominium, ea protectione admitteret. Sed hoc raro contingit; neque praesumendum est, nisi coniectura manifeste sint. De quibus Sayrus lib. 3. thesauri casuum conscient. cap. 8. num. 9. in fine. Bonac. t. 3. de censur. disp. 1. q. 5. p. 5. num. 6. & seqq.

Praeterea bona rapta vt hanc excommunicationem inducant debent esse Catholicorum; infidelium namque, haereticorum, & Piratarum bona credendum non est Pontificem velle sua excommunicatione protegere, cum Ecclesiae, fideique Catholicae, & Reipublicae hostes sint, & grauer Laedant. Vt ex communi sententia notauit Bonacina dicto disputat. 1. quaest. 5. p. 3. Et colligitur aperte ex capite excommunicationis, de Raptorib.

Personae in quas haec excommunicatio fertur sunt omnes, & singuli cuiuscunque conditionis & qualitatis existant praedictam surreptionem committentes.

Sed an his auxilium, consilium vel fauorem praestantes comprehendantur? Doctores dissentunt. Nam Suar. disp. 2. 1. sect. 2. n. 32. Filliucius tract. 16. c. 4. r. 4. num. 101. & alij censent esto consulens non ligetur, ligari tamen auxiliatorem quicum-

que sit; quia verè surreptioni cooperatur. Econtrà verò Hugolin. in *exposit. huius bullæ*. c. 4. §. 2. vers. 10. Duard. q. 2. num. 44. existimant consulentem, mandantem, ratum habentem, auxilium præbentem hac excommunicatione non ligari; quia Pontifex cum vult fautores & receptatores comprehendere illos exprimit. Cum ergo in præfenti eos non exprimat, censendus est noluisse eos comprehendere. Mediâ viâ procedit Bonac. *1.3. disp. 1. q. 5. punct. 1. n. 3. in dno num. 4.* affirmat namque spectandum esse auxilium, & cooperationem. Si enim eius conditionis sit, verè physicè, & realiter ad surreptionem concurrat hac afficitur excommunicatione; quia sic cooperans verè surreptor est, verèque, & propriè naufragantium bona furripit. Secus verò si solum moraliter in surreptione concurrat, quia ex morali concursu in surreptionem non surreptor, sed surreptoris motor dicendus est. Et cum leges penales vltra significationem propriam extendi non debeant, æquum non est, vt lex surreptoribus excommunicationem indicens ad surreptorem morale extendatur. Ex qua doctrina infert Bonacina famulum ministrantem surreptori, opemque illi in surreptione præbentem tum res defendendo, tum instrumenta suppeditando, tum assistendo in hac excommunicatione incidere, quia verè est surreptor physicus. Et idem erit dicendum de eo qui nauim latroni accommodat ad bona furripienda, cum pacto ea diuidendi.

II Mihi verò ex his sententiis secunda probabilior apparet, quæ negat consulentem, mandantem, ratum habentem, & auxiliantem hac excommunicatione ligari; quia vltra proprietatem verborum extensio in legibus maximè penalibus faciendâ non est. At consulens, mandans, ratam habens surreptionem non præstat, nec surreptor propriè est, sed surreptoris motor, & approbator. Et idem est de auxiliante quatenus talis est, quia esto per actionem physicam surreptioni concurrat, cum ipse res naufragantium non furripit, sed alteri, vt surreptionem præstat, auxiliatur, excommunicatione lata aduersus surreptores ligari non potest. Quod manifestum fiet casus difficiliore expendendo. Etenim famulus, vel alius tertius opem ferens surreptori, tû subministrando instrumenta ad surreptionem necessaria, tum ei assistendo, tum merces defendendo si ipse famulus nihil ex bonis naufragantium suscipiat, vt sibi retineat, nequaquam surreptor dici poterit; cum hac denominatione non ex auxilio ad furtum, sed ex furto, & rei alienæ vsurpatione habeatur. Ob eandem rationem excusari debet qui bona surrepta custodit, vt surreptori tradat, quia si nihil ex illis bonis sibi retinet, non bonorum surreptor, sed iniquus custos nuncupatur. Quod si ob prædictam custodiam, vel auxilium in surreptione delatum surreptori ei aliqua ex bonis furti tradat, cum hac bonorum susceptio à surreptore habeatur, & titulo oneroso à prædicta excommunicatione lata aduersus eos, qui ex nauibus, vel ex mari, aut litore bona naufragantium furripiunt videtur excusatus, cum non ex his locis ea bona accipiat, sed ex surreptoris concessionem, & donationem.

Ad extremum Pontifex derogat quæcunque priuilegia, & consuetudines in contrarium. Quod intelligendum est, quando absque iusto titulo priuilegium concessum esset, & consuetudo introducta, nam si iusto iure aliqua bona naufragantium susciperentur, eo quod ipsi in naufragio auxilium præstent, prædicto priuilegio, seu consuetudini non derogatur, quia hæc non est surreptio, sed debiti satisfactio. Vti docuerunt in *exposit. huius excommunicationis*. Vinald. num. 34. Duard. lib. 2. cap. 4. q. 27. n. 4. Gambarupta c. 4. n. 6. Bonac. 1. 3. de cens. disp. 1. q. 5. p. 4. num. 4.

PUNCTUM VI.

Declaratur excommunicatio quinta aduersus impotentes, augentes, & exigentes noua pedagia, & gabellas.

- 1 Statuitur Textus.
- 2 Quis suis sit huius excommunicationis?
- 3 Ob cuius tributis impositionem hac excommunicatio incurritur?
- 4 Hac impositio faciendâ est à gubernatore, seu domino in terris suis.
- 5 Debet esse gabella noua impositio, seu accretio extra casus à iure permisos, seu ex licentia Sedis Apostolicæ.
- 6 Negant plures huius excommunicationis subiecti eum qui potestatem habet imponendi gabellas, tametsi iniustas imponat.
- 7 Probabilius reputo oppositum.
- 8 Si gabella ex se iusta, & personis exemptis imponatur, verius censeo huius excommunicationis subiecti.
- 9 Item excommunicantur exigentes prædicta tributa iniusta.

Quintè excommunicat, & anathematizat Pontifex omnes qui in terris suis noua pedagia, seu gabellas præterquam in casibus sibi à iure, seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permillis imponunt, vel augent, seu imponi, vel augeri prohibita exigunt.

Finis ob quem hac excommunicatio fertur est fidelium defensio, ne à dominis temporalibus iniusta tributorum impositione, & exactioe grauentur. Materia huius excommunicationis est noua pedagij, seu gabellæ impositio, seu illius accretio, & exactio extra casus à iure, seu à sede Apostolica permisos. Personæ verò aduersus quas hac excommunicatio fertur sunt omnes, & singuli qui in terris suis hanc gabellam impositionem, accretionem, seu exactioem præstant.

Hæc igitur excommunicatio non ob cuiuscunque tributis impositionem, vel exactioem incurritur, sed ob impositionem pedagij, seu gabellæ. Vt colligitur ex bulla, ibi: *noua pedagia, seu gabellas*. Pedagium quod à pede dicitur, est tributum impostum ob transitum personæ, seu mercium per aliquem locum. Vt docet Glossa in *super quibusdam*. verbo *Pedagium*. de *verborum significat.* Syluest. verbo *Gabella*. num. 3. Taberna, verbo *Pedagia*. num. 4. Hugolin. in *exposit. bullæ*. cap. 5. num. 4. Sayrus lib. 3. thesauri *casuum conscient.* cap. 9. num. 4. Bonac. 1. 3. de cens. disp. 1. q. 5. p. 4. num. 1. Gabella latè sumpta quodlibet tributum comprehendit, fructus verò, & propriè significat tributum quod pro delatione, translatione, venditione, seu emptione mercium soluitur. Vti Sayrus, & Bonacina *loc. alleg.* notarunt. Ex qua doctrina infert Hugolin. in *exposit. huius censuræ*. §. 3. ad finem. Duard. ibi lib. 2. can. 5. quest. 4. Caiet. verbo *Excommunicatio*. cap. 7. Sayrus lib. 3. thesauri. cap. 9. n. 10. Bonacina *dicta* quest. 6. pun. 1. in fine. hac excommunicationem non extendi ad imponentes taxas, talia, præstantia, collectas, & alia similia onera; quia hæc non sunt pedagia, nec propriè accepta, cum sint tributa; non pro viarum transitu, aut mercium iniectione impostum. Sed nullâ ex mutationibus spectatâ singulis subditis imponitur iuxta cuiuscunque facultatem. Vbi obseruatur Syluest. verbo *Gabella*, num. 3. & 4. Vinald. in *exposit. bullæ*. c. 5. num. 37. Sayrus *dicta* c. 9. numero 10. Duardus q. 4. n. 7. Bonac. p. 1. m. 4. Et lex penalibus vltra proprietatem verborum extendi non debet.

Hæc pedagij, seu gabellæ impositio faciendâ est à gubernatore, seu domino in terris suis, hoc est in terris quorum ipse dominus, & potestatem habet, vti in Bulla cauetur. Nam alibi tributum impostum, vel exactum non tributum dicitur, sed furtum, & rapina, quod hac excommunicatione non videtur puniunt. Quocirca tyrannus regnum vsurpans, ibique gabellas imponens in hac excommunicationem videtur incidere, cum non imponat gabellas in terris suis, vti notauit Bonacina *dicta* disp. 1. quest. 6. punct. 3. num. 5. Quod si dominus provincie, seu ciuitatis potestatem non habeat imponendi gabellas in terris suis, hac excommunicatione innotatus, nouas gabellas imponens; vel antiquas impositas denudè augens; quia est impositio, & accretio iniusta, & extra casus sibi permisos. Secus esset dicendum, si gabellas quantum initij non extat memoria exigeret: quia eo casu præsumitur gabella, cuius exactio iusta. Vti bene aduertit Sayrus lib. 3. thesauri *casuum conscient.* c. 9. n. 12. Hugolin. in *exposit. bullæ*. c. 5. n. 6. Grassi 1. p. lib. 4. c. 18. n. 79. Fillicius tract. 16. cap. 5. n. 14. Reginald. lib. 9. cap. 1. 6. n. 283. Bonacina *disp. 1. de censuræ*. q. 6. p. 2. num. 2.

Præterea debet esse gabellæ nouæ impositio, seu accretio extra casus à iure, seu ex licentia Sedis Apostolicæ permisos. Iure namque permittitur nouæ gabellæ impositio Imperatori. Cap. *super quibusdam* de *verborum significat.* & leg. *Petigalia* Cod. de *uectigalib. & commiss.* Item Regi, *Argum. in cap. inuencamus*, de *Censib.* Præterea cuiilibet in temporalibus Superiorum non agnoscens ex dicto cap. *super quibusdam*. Quod à fortiori procedit in Republica perfectè libera habente merum, & mixtum imperium, quæ si suam potestatem in Principem non transfulerit, poterit maiore parte consentiente tributa imponere. Vti aduertit Sayrus *dicto* capite 9. num. 19. Duard. in *presenti* q. 7. num. 4. Bonac. q. 6. pun. 3. num. 3. Denique ille cui ex consuetudine immemoriali hac impositio competit iuxta Gloss. in *dicto* cap. *super quibusdam*, verbo *non extat memoria*, & Panormi. ibi, quia ius hoc imponendi gabellas sicut & alia iura consuetudine præscribi possunt. Vt aliis relictis docuerunt Sayrus *dicto*. cap. 9. n. 17. Hugolin. in *presenti* c. 5. §. 1. Duardus q. 2. n. 4. & q. 6. n. 3. & q. 7. num. 6. Bonac. p. 3. num. 3. quidquid in contrarium sentiat Bart. in leg. 1. ff. de *agua pluuia arcenda*, & leg. *uectigalia* ff. de *Publicanis*, & leg. *insamens* ff. de *publicis iudiciis*. Ex licentia autem summi Pontificis poterit Princeps alias non habens potestatem imponendi tributa & gabellas imponere, quia credendum est reliquisse Christum Dominum suo Vicario hanc potestatem, cum sæpè id necessarium, vel saltem maximè conueniens sit ad spirituale animarum regimen, vt bene aduertit Bonac. 1. 3. de *censur. disp.* 1. q. 6. p. 3. num. 4. & colligitur ex dicta clausula bullæ ibi. *Seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia.*

Sed dubium est, An potestatem habentes imponendi gabellas